

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Poliittisen osallisuuden eriytyminen demokratian ongelmana

Hanna Wass

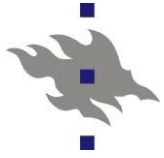
akatemiaturkija, yliopistonlehtori

hanna.wass@helsinki.fi

Twitter: @hanna_wass

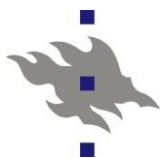
Suomi 100 -demokratiaviikkojen juhlaseminaari

30.3.2017

Esityksen rakenne

- yhteiskunnallinen eriarvoistumiskehitys Suomessa
- äänestäminen yhteiskunnallisen eriarvoisuuden ilmentäjänä
- tutkimusaineistot
- poliittisen osallisuuden eriytyminen
- poliittisen osallisuuden eliittikehä
- miten avata poliittisen osallisuuden eliittikehää

Mikä eriarvoistumiskehitys?

Yksinäisyys kietoutuu yhä enemmän eriarvoisuuteen ja yhteiskunnalliseen osallisuuteen.

KIRKKO & KOTI

27.5.2015

Demokraatti.fi/STT

KOTIMAA 13.08.2015

“Eriarvoistuminen alkaa jo päiväkodissa” – Tutkija pelkää säästöjen seurauksia

yle UUTISET

Kotimaa 16.4.2015 klo 14:27 | päivitetty 16.4.2015 klo 14:27

Älä hauku mun lähiötä – kuilu asuinalueiden välillä syvenee

HS:n suuri köyhyyskysely: Monien mielestä köyhyys on ihmisen oma syy

HS ja tutkijat selvittivät, mitä Suomessa ajatellaan köyhyydestä. Iso osa hyvätuloisista on sitä mieltä, että köyhyys on ihmisen oma vika. Tämä näkyy myös nykyisen hallituksen toimissa.

SUNNUNTAI 20.12.2015 2:00 Päivitetty: 21.12.2015 17:17
Anna-Stina Nykänen HS

Huono-osaisimmat eivät löydä kirkon auttamistyötä – diakonit haluaisivat uudistaa työtapojaan

Diakonia / 27.06.2016 klo 12:00

Digitalisaatio syrjäyttää ja eriarvoistaa | Taloussanomien 13.8.2016 06:01

Kotimaa 5.1.2015 klo 11:30 | päivitetty 5.1.2015 klo 11:30

yle UUTISET

Väitös: Maahanmuuttopoliitiikka lisää ulkomaalaisten eriarvoisuutta työelämässä

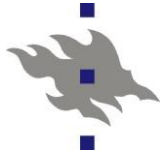
Kotimaa 11.4.2011 klo 9:34 | päivitetty 6.6.2012 klo 15:56

THL: Tuloryhmien väliset terveyserot kasvaneet

Väestöryhmien väliset sosioekonomiset terveyserot ovat jatkaneet kasvuaan huolimatta siitä, että eroja on pyritty kaventamaan lukuisilla hankkeilla. Tämä käy ilmi Terveystieteiden tutkimuskeskuksen THL:n tuoreesta katsauksesta. Pienituloisimpien elinajanodote ei ole noussut sitten 1990-luvun.

KU Pitkäaikaistyöttömyydessä tehtiin uusi Suomen ennätys – Kansan Uutiset

28.6.2016

Entä tuloerot?

yle UUTISET

Etusivu Tuoreimmat Urheilu Sää Kotimaa Ulkomaat Talous Poliittikka Kulttuuri

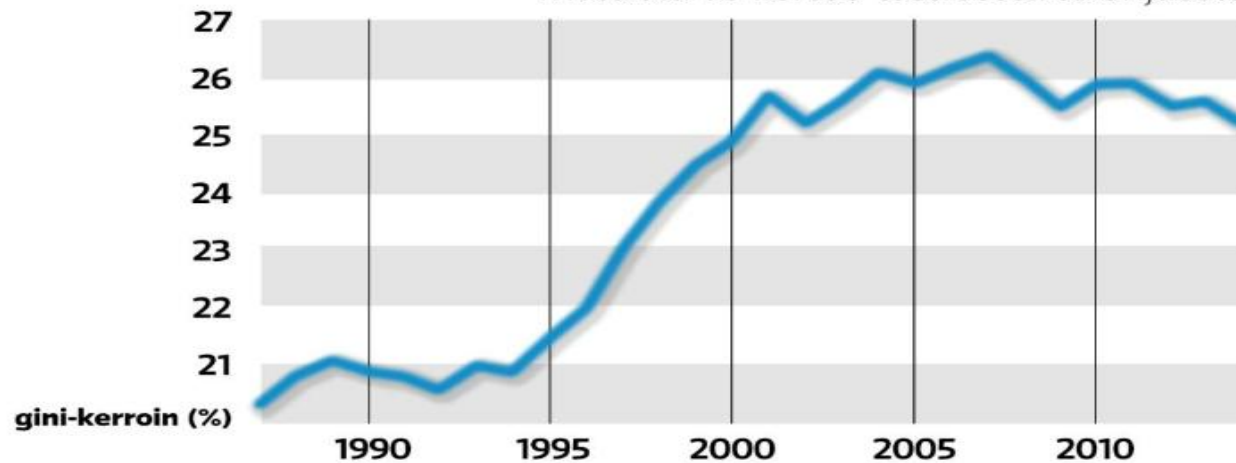
Rikkaat rikastuvat, köyhät köyhtyvät? Väärin, tuloerot eivät kasva

Tuloerot eivät ole kasvaneet Suomessa viiteentoista vuoteen, sanoo professori Markus Jäntti. Työttömyyden kasvaessa työttömyysetuudet ovat tasanneet eroja. Tuleva kehitys riippuu pitkälti poliittisista päätöksistä.

Talous 3.11.2016 klo 08:00 | päivitetty 3.11.2016 klo 08:38

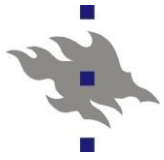
Tulonjako Suomessa 1987-2014

Matala arvo kertoo tasaisesta tulojaosta

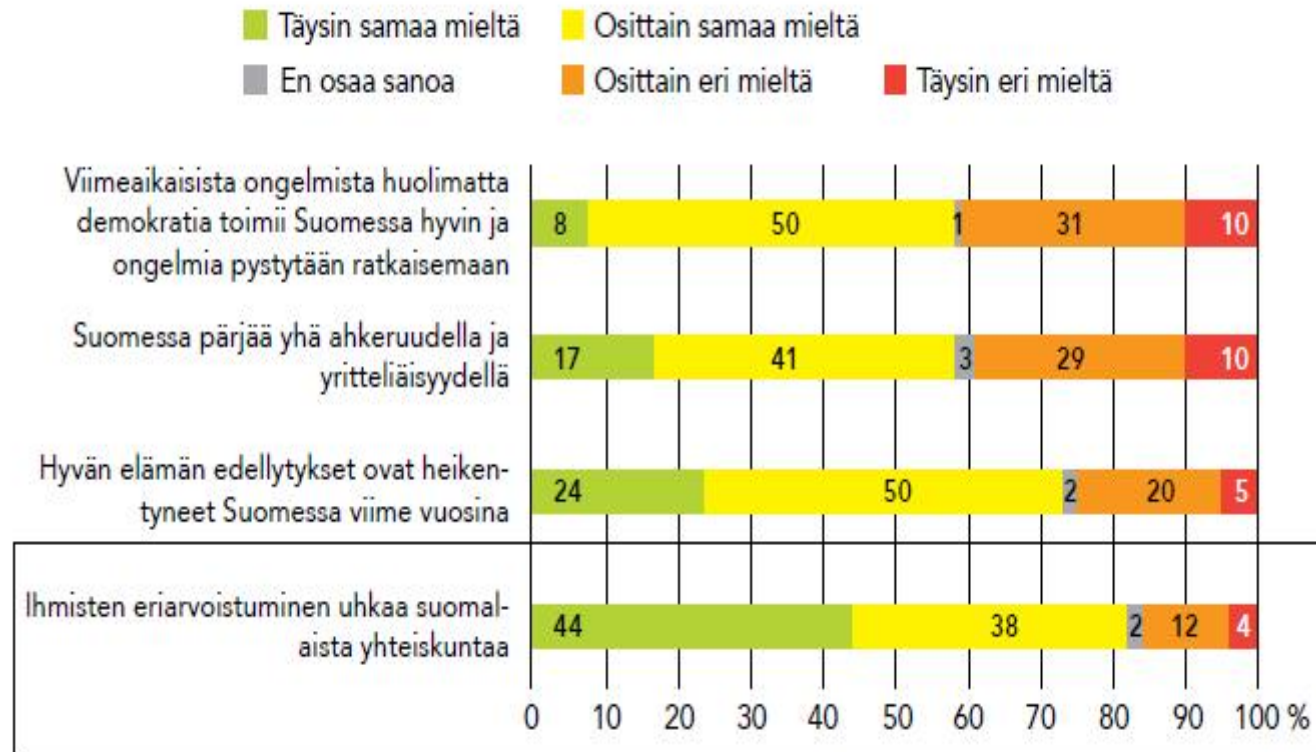
Lähde: Tilastokeskus

Kuva: Yle Uutisgrafiikka

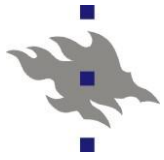

Kansalaisten eriarvoistumistietoisuus

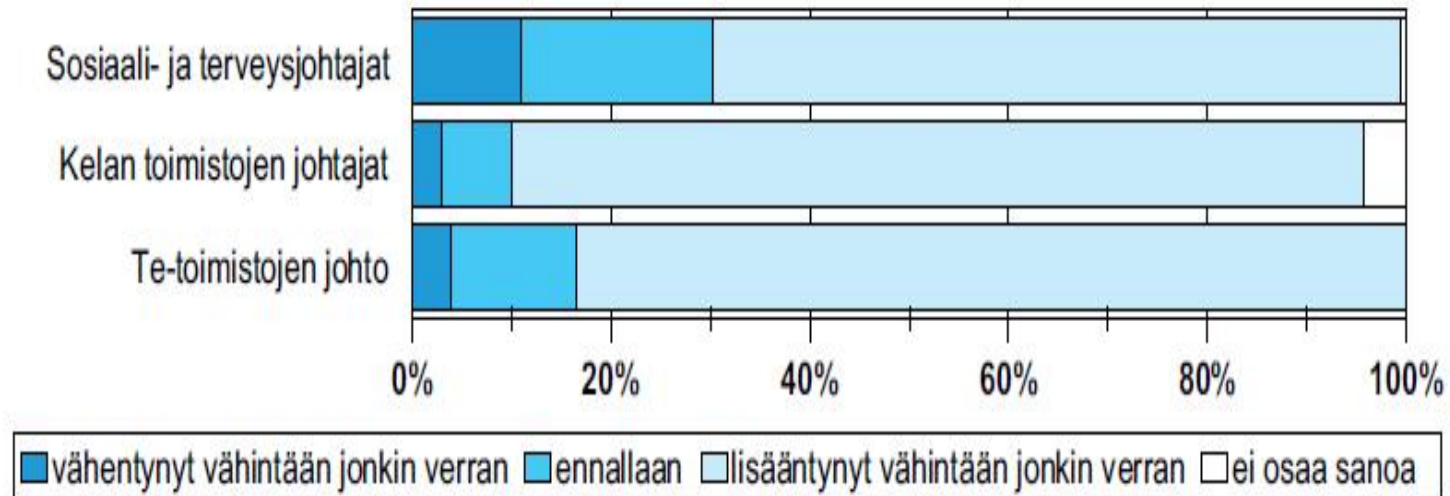
Kuvio 3. Suomalaisten näkemykset yhteiskunnan tilasta (%)

Lähde: Pitkänen ja Westinen 2016, 11.

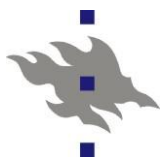

Päätäjien eriarvoistumistietoisuus

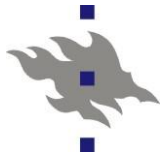
KUVIO 4. Sosiaali- ja terveysjohtajien, Kelan toimistojen johtajien ja TE-toimistojen johdon arviot eriarvoisuuden kehittymisestä koko maassa 10 viime vuoden aikana.

Lähde: Hakkarainen, Londén ja Peltosalmi 2015.

Äänestäminen yhteiskunnallisen eriarvoisuuden ilmentäjänä

- taipumus äänestää vaaleissa on suurempi vanhemmilla, korkeasti koulutetuilla ja enemmän ansaitsevilla äänestäjillä, myös uskonnollisuus, puoluesamastumisen aste sekä poliittinen kiinnostus ja tietotaso lisäävät osallistumista
- tiivistäen äänestäminen on heijastuma yksilön yleisestä hyvinvoinnista, kuten taloudellisesta asemasta, terveydentilasta ja sosiaalisista verkostoista, ja on siten vahvasti yhteydessä erilaisiin yhteiskunnallisen eriarvoisuuden indikaattoreihin ja muodostaa itsessään monipuolisen yhteiskunnallisen tasapuolisuuden mittarin

Äänestäminen yhteiskunnallisen eriarvoisuuden ilmentäjänä???

ITÄ-SAVO

Pääosassa laiskat äänestäjät

06.02. 2012 15:45

Risto Leppänen Uutiset > Kotimaa Savonlinna

Sisuradio

Katri Nisulan kolumni

Miksi Jeppe ei äänestä?

Julkaistu torsdag 16 april 2015 kl 05.00

Keskisuomalainen

Kotimaa Julkaistu 17.04.2011 19:44

Jos ei äänestä, ei voi valittaa

UUTISET

19.4.2015 klo 10:00

YLEX

Herätys, nukkuva nuori äänestäjä! Puoluepomot kertovat, miksi vaivautua urnille

Työttömät ja nuoret äänestivät laiskasti eurovaaleissa

KOTIMAA | JULKAISTU 21.10.1996 09:52

Vaalipäivänä ainakaan sää ei ollut syy jättää äänestämättä

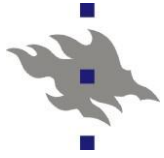
KOTIMAA | JULKAISTU 28.10.2012 17:13 (PÄIVITETTY 28.10.2012 17:24)

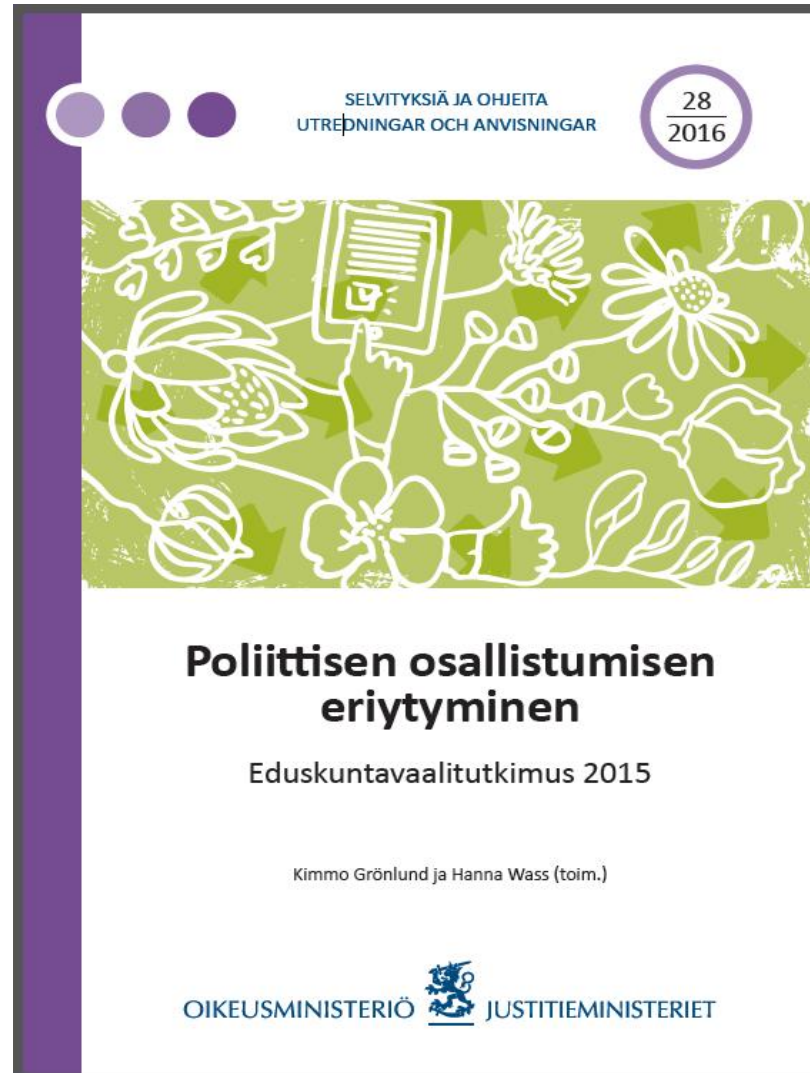
PUBLICERAD : 17 april 2013

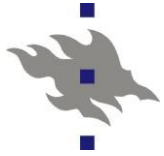
Snart kan även alla soffliggare rösta i valet

Poliittisen osallisuuden eriytyminen

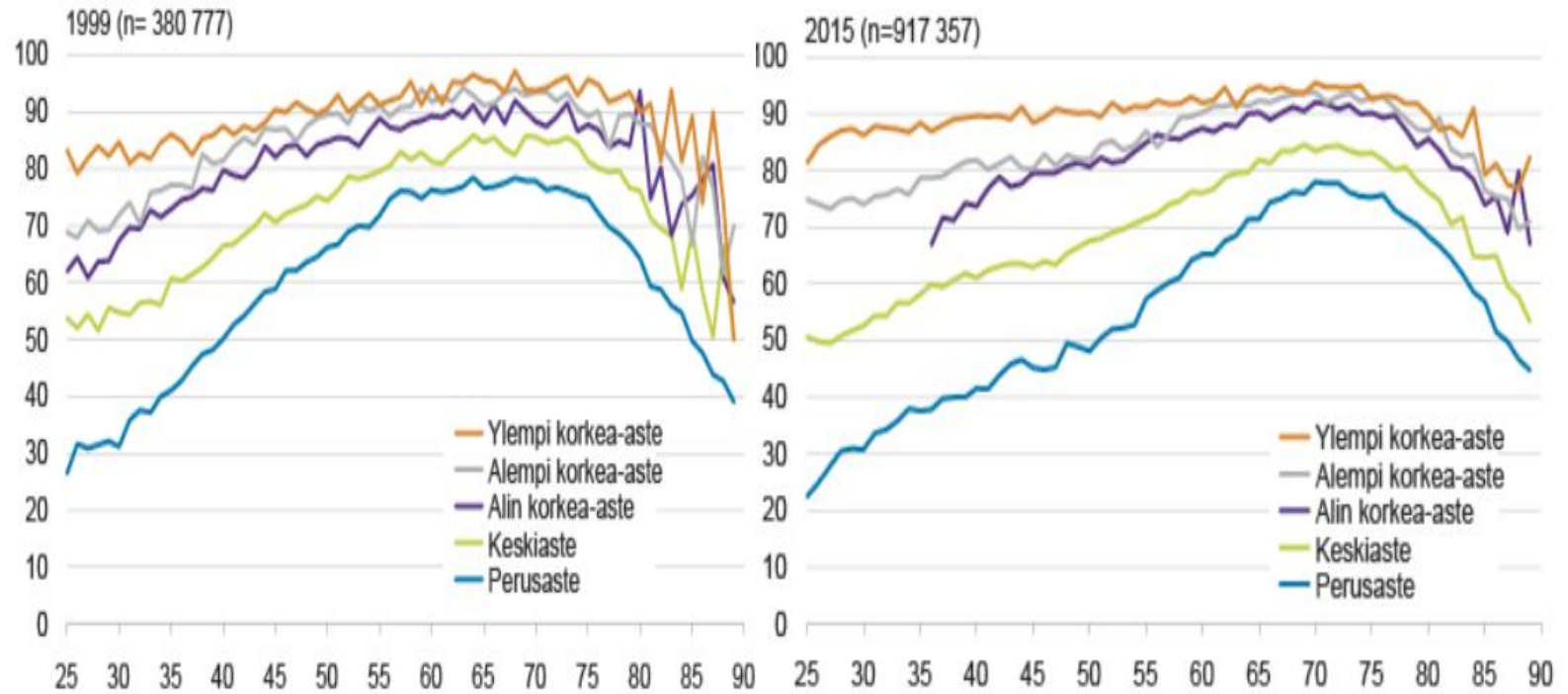

Tutkimusaineistot

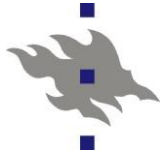
- Tilastokeskuksen tuottama yksilötason kokonaisaineisto (Ahvenanmaa pois lukien) vuoden 1999 eduskuntavaaleista (Martikainen ja Wass 2002), äänestystietoon yhdistetty henkilötunnuksen perusteella äänestäjän taustatietoja sekä kymmenen prosentin otokseen aineistosta vanhempien ja sisarusten äänestys- ja taustatietoja
- Tilastokeskuksen tuottama yksilötason aineisto vuoden 2012 kunnallisvaaleista niiltä äänestysalueilta, joissa on siirrytty käyttämään sähköistä äänioikeusrekisteriä (n=539 839), äänestystietoon yhdistetty henkilötunnuksen perusteella äänestäjän taustatietoja eri vuosilta
- Tilastokeskuksen tuottama vastaava aineisto vuoden 2015 edustakuntavaaleista vaaleista niiltä äänestysalueilta (n=1 019 862), äänestystietoon yhdistetty henkilötunnuksen perusteella äänestäjän taustatietoja eri vuosilta sekä vanhempien ja isovanhempien tiedot vuoden 1999 ja 2015 eduskuntavaaleista

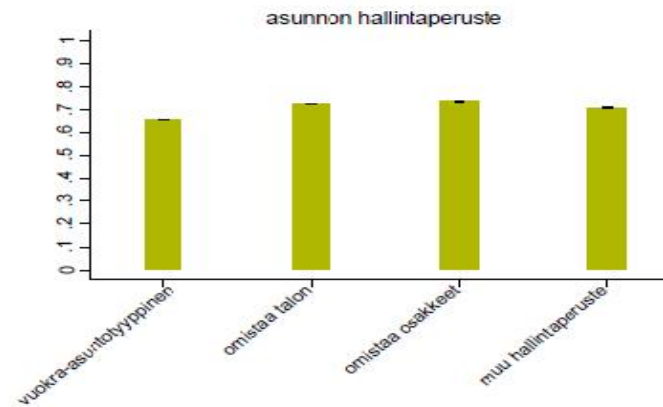
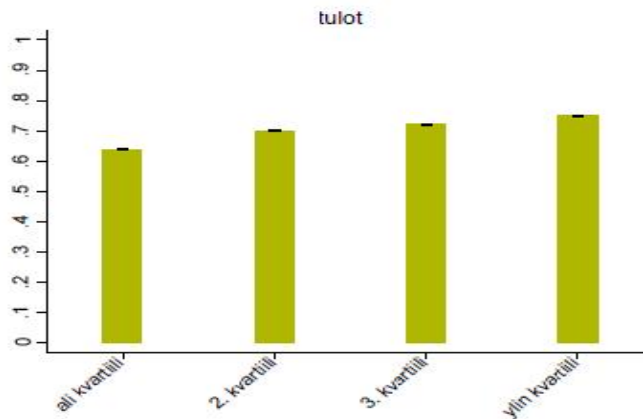
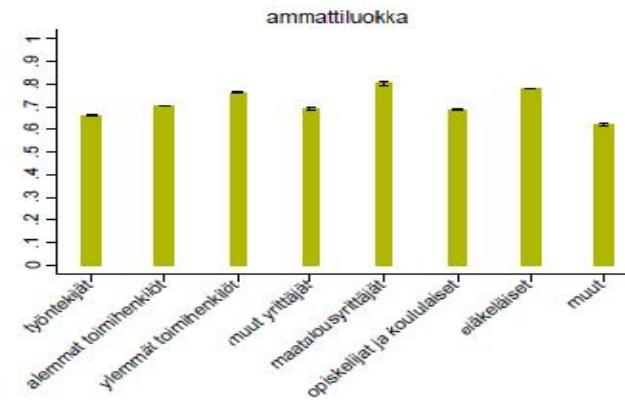
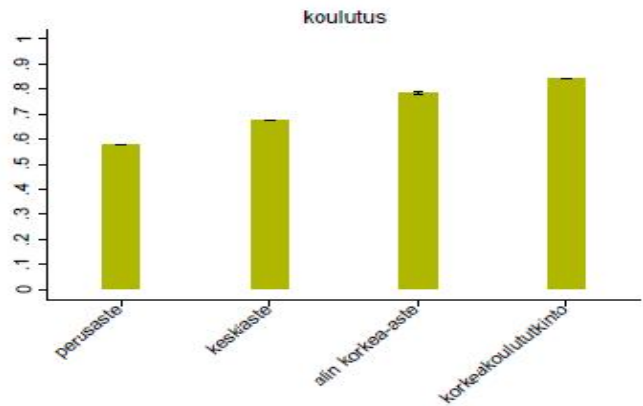
Äänestysaktiivisuus vuosien 1999 ja 2015 eduskuntavaaleissa iän ja koulutuksen mukaan (%)

Lähde: Lahtinen, Wass ja Erola 2017, 16.

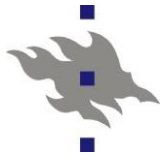

Arvioitu äänestystodennäköisyys vuoden 2015 eduskuntavaaleissa sosioekonomisen aseman mittareiden mukaan (95 %:n luottamusvälit)

Äänestystodennäköisyydet on laskettu logististen regressioanalyysimallien pohjalta. Kaikissa malleissa ovat mukana sukupuoli, ikä, iän neliö, äidinkieli, siviilisäätö, vaalipiiri ja koulutus. Tulosten kohdalla on vakioitu lisäksi ammattiluokka ja asunnon hallintaperusteiden kohdalla ammattiluokka ja tulot.

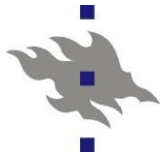
Lähde: Wass ja Borg 2016, 186.

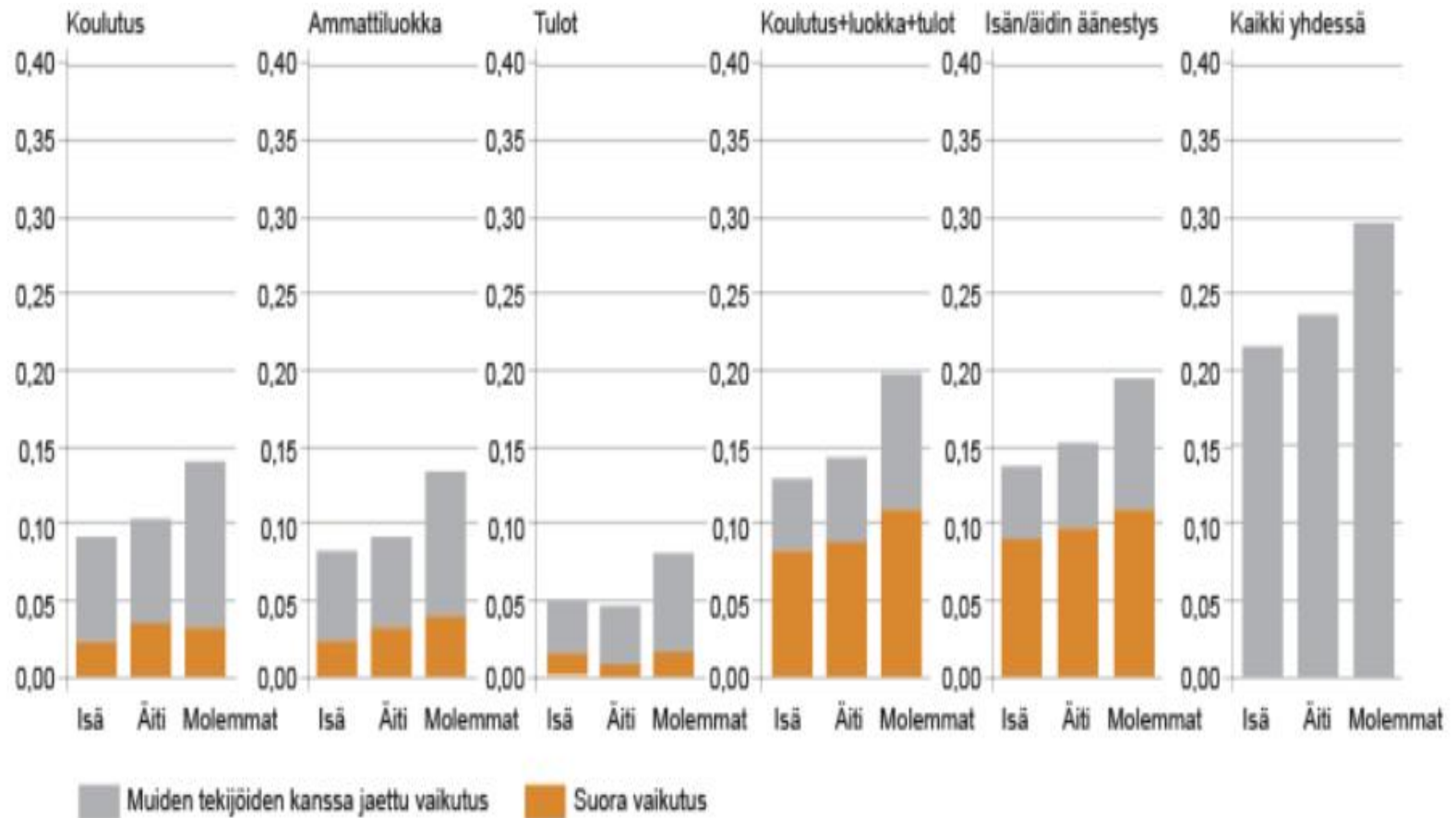
Vanhempien sosioekonomisen aseman mittarit ja niiden oletettu vaikutus lasten äänestämiseen

Lähde: Lahtinen, Wass ja Erola 2017, 16.

Eri selitystekijöiden merkitys sisarusten äänestämisen yhdenmukaisuudessa vuoden 2015 eduskuntavaaleissa

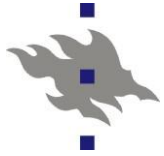
Lähde: Lahtinen, Wass ja Erola 2017, 19.

Äänestysaktiivisuus vuoden 1999 eduskuntavaaleissa eri sairausryhmissä (%).

	äänestysprosentti	(n)
sydän- ja sepelvaltimotauti	68,7	51 682
keuhkohtauma ja astma	70,6	31 477
masennus	63,4	27 882
syöpä	72,3	20 375
diabetes	66,8	16 587
reuma	70,6	8 805
epilepsia	59,7	8 216
nivelrikko	72,9	7 527
dementia	22,1	3 088
Parkinsonin tauti	58,1	2 730
kaikki	68,3	590 038

Lähde: Sund, Lahtinen, Wass, Mattila ja Martikainen 2016.

Äänestäminen maahanmuuttotaustan mukaan

SELVITYKSIÄ JA OHJEITA
UTREDNINGAR OCH ANVISNINGAR

26
2015

Äänestäminen osana poliittista kansalaisuutta

Maahanmuuttotaustaisten äänioikeutettujen osallistuminen vuoden 2012 kunnallisvaaleissa

OIKEUSMINISTERIÖ JUSTITIEMINISTERIET

Julkari

STM:n hallinnonalan avoin julkaisuarkisto

Hae

Hae Julkariasta Tämä kokoelma

Julkari etusivu > Terveystieteiden tutkimuskeskus THL > Yhteiskuntapolitiikka > Näytä viite

Jaa G+ Share Share Tweet

Suomen somalit osallistuvina kansalaisina

Julkaisun pysyvä osoite on <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201602186444>

 Nimi: YP1601_pirkkalain ...
Koko: 144.9Kt
Formaatti: PDF
Lataukset: 222

 Avaa tiedosto

Näytä kaikki kuvailutiedot

Nimeke: Suomen somalit osallistuvina kansalaisina
Tekijä: Pirkkalainen, Päivi; Wass, Hanna; Weide, Marjukka
Päiväys: 2016
Lehden/teoksen nimi: Yhteiskuntapolitiikka
Volyymi: 81

Journal of Elections, Public Opinion and Parties

ISSN: 1745-7289 (Print) 1745-7297 (Online) Journal homepage: <http://www.tandfonline.com/loi/fbep20>

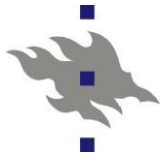
Engaging Immigrants? Examining the Correlates of Electoral Participation among Voters with Migration Backgrounds

Hanna Wass, André Blais, Alexandre Morin-Chassé & Marjukka Weide

To cite this article: Hanna Wass, André Blais, Alexandre Morin-Chassé & Marjukka Weide (2015) Engaging Immigrants? Examining the Correlates of Electoral Participation among Voters with Migration Backgrounds, Journal of Elections, Public Opinion and Parties, 25:4, 407-424, DOI: [10.1080/17457289.2015.1023203](https://doi.org/10.1080/17457289.2015.1023203)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/17457289.2015.1023203>

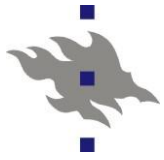

Äänestysaktiivisuus synnyinmaan ja sukupuolen mukaan vuoden 2012 kunnallisvaaleissa (%)

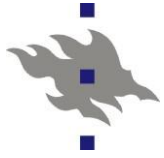
	miehet	naiset	yhteensä	
			%	(n)
Suomi	57	60	59	(558 029)
Ruotsi	43	47	45	(4716)
Venäjä	14	21	19	(681)
Viro	9	17	14	(2456)
Somalia	40	39	40	(492)
muu	26	28	27	(18 454)
yhteensä	56	59	57	(584 828)

Lähde: Wass ja Weide 2015, 39.

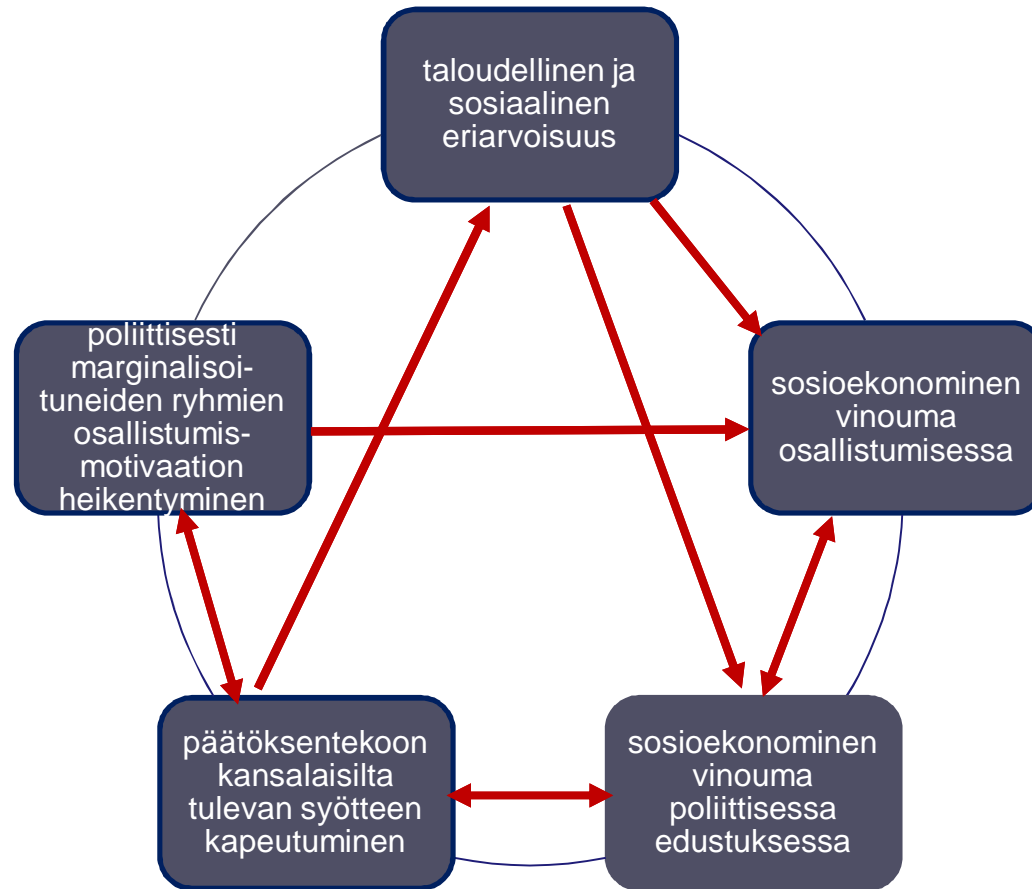

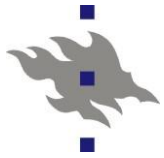
Muita poliittisen kiinnittymisen eriytymisen indikaattoreita

- ulkoparlamentaarinen poliittinen osallistuminen, kansalaisaloitteiden allekirjoittaminen (Christensen, Karjalainen ja Setälä 2016)
- sisäinen ja ulkoinen kansalaispätevyys, poliittinen kiinnostus, puoluesamastuminen (Borg, Kestilä-Kekkonen ja Westinen 2015; Rapeli ja Borg 2016), poliittinen tietämys (Rapeli 2014), vaalien seuraaminen eri tiedotusvälineistä (Grönlund 2016)
- poliittinen luottamus (Bäck, Kestilä-Kekkonen ja Söderlund 2016), luottamus tuomioistuimiin (Kivivuori, Kuitunen ja Lehti 2016)

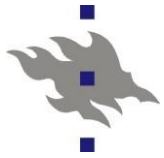
Poliittisen osallisuuden eliittikehä

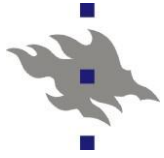
Miten avata poliittisen osallisuuden eliittikehää I

- demokratian ytimessä olevaa poliittisen yhdenvertaisuuden ideaalia on tuskin mahdollista täysin saavuttaa taloudellisen eriarvoisuuden kontekstissa: kaikissa yhteiskunnissa niillä kansalaisilla, joilla on runsaasti erityyppisiä taloudellisia resursseja käytössään, on paremmat mahdollisuudet vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon (Gilens 2012)
- inklusiivisen demokratian ideaalin toteutumisen kannalta osallistumiskäytäntöjen tulisi kuitenkin olla mahdollisimman suotuisia erilaisista lähtökohdista tuleville kansalaisille (Young 2000)

Miten avata poliittisen osallisuuden eliittikehää II

- kun poliittinen osallistuminen ilmentää kansalaisen kokonaisvaltaista taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia, ”laiskan” äänestäjän sättiminen ei mielekäs lähestymistapa
- it takes a village: kirkkojen, työpaikan ja muiden sosiaalisten verkostojen tapahtuvalla mobilisaatiolla keskeinen rooli (kansalaisaktivismin malli, Verba, Schlozman ja Brady 1995)
- toimet varhaiskasvatukseen, toisen asteen koulutukseen hakeutumisen, työllistymisen, terveyden ja maahanmuuttaneiden kotoutumisen edistämiseksi ja tasapuolistamiseksi tukevat myös poliittista osallisuutta

Miten avata poliittisen osallisuuden eliittikehää III

- sukupolven sisäisen liikkuvuuden tukeminen: muodostaa yhden keskeisen mekanismin, joka hillitsee osallistumisen sosioekonomista kasautumista (Lahtinen, Wass ja Hiilamo 2016)
- pääministerin asettaman eriarvoistumistyöryhmän alatyöryhmä ”poliittinen osallistuminen ja digitalisaatio (pj. Karina Jutila) tärkeä avaus poliittisen osallisuuden kokonaisvaltaiseen tukemiseen varhaiskasvatuksesta lähtien
- kehitetään erilaisia ”kuplakyläilyä”, kansalaisten vaikuttamisen ja kansalaisten ja päätöksentekijöiden kohtaamisen muotoja: kansalaispaneelit, digikomiteat, osallistuva budjetointi, digitaaliset diplomaatit, sovintokomiteat ja päätöksentekijäkurssit uusille kansanedustajille